

Incluziunea socială vs. excluziune socială

Rolul Legii 116/2002 in promovarea
incluziunii sociale

Lect. Dr. Paul Teodor Hărăguș

Conf. Dr. Adina Rebeleanu

Conferința de la Nisa (2000), Consiliul European – 4 obiective globale

- Facilitarea ocupării și accesul tuturor indivizilor la resurse, drepturi, bunuri și servicii
- Prevenirea riscurilor de excludere
- Ajutarea celor mai vulnerabili
- Mobilizarea tuturor instituțiilor relevante

infrastructura Planului Național Anti-
Sărăcie și Promovare a Incluziunii Sociale (2001)

Viziunea UE asupra incluziunii sociale

(http://ec.europa.eu/employment_social/spsi/poverty_social_exclusion_en.htm)

- Principalele provocari la care trebuie sa raspunda:
- eradicarea saraciei copiilor
- construirea unei pietete a muncii inclusive
- asigurarea unei locuinte decente pentru toti indivizii
- eliminarea discriminarilor indivizilor cu dizabilitati, a imigrantilor sau a minoritatilor etnice
- eliminarea excluziunii financiare si a (supra)indatorarii

Ce este excluziunea socială?

- Circumstanțe în care oamenii sunt împiedicați să participe deplin la viața socială, economică și civilă (JRSI, 2001)
- Indivizi al căror venit sau alte resurse (personale, familiale, sociale, culturale) sunt atât de inadecvate încât îi exclud de la un standard de viață și o calitate a vieții considerate acceptabile la nivelul societății în care aceștia trăiesc (JRSI, 2005)
- O persoană este considerată exclusă dacă este rezidentă a unei societăți, dar din cauza unor motive independente de controlul lor, nu pot participa la activitățile normale în calitate de cetățeni ai societății

Excluziune socială

- Lipsa integrării sau integrare precară pe piață muncii și în sistemul educațional
- Sărăcia – proces prin care individul este exclus de la beneficiile societății în care trăiește

Scopul strategiilor de protecție socială – **Incluziunea socială**

- (re)inserție pe piața forței de muncă sau în sistemul educațional
- Accent – măsuri active în detrimentul celor pasive

Planul Național Antisărăcie și Promovare a Incluziunii Sociale – direcții strategice 2002-2012

- Eradicarea completă a sărăciei extreme
- Eradicarea unor situații sociale inacceptabile moral pentru o societate civilizată
- Absorbția treptată a sărăciei persoanelor active și a celor care și-au încheiat ciclul vieții active (pensionarii)
- Diminuarea dezechilibrelor regionale existente, revitalizarea zonelor defavorizate și prevenirea apariției unor noi dezechilibre zonale
- Promovarea unei societăți incluzive
- Asigurarea accesului tuturor membrilor societății la serviciile sociale fundamentale: sănătate, învățământ, ocupare și asistență socială
- Investiție în noua generație: asigurarea condițiilor decente de viață pentru copii și accesul lor la oportunitățile de dezvoltare

PNAInc

- Suport susținut pentru integrarea tinerilor în viața matură
- Completarea și dezvoltarea sistemului de protecție socială (implementarea SNAS: trecerea decisivă de la protecția socială de tip pasiv la activizarea capacităților individuale și colective)
- Dezvoltarea capacității autorităților publice naționale, județene și locale la identificarea problemelor sociale, de evaluare și monitorizare a politicilor și programelor
- Activizarea forțelor comunitare, a inițiativelor colective și dezvoltarea unei culturi a parteneriatului social

Incluziunea socială

- Aspecte multidimensionale
- Actori: autorități locale, angajatori, sindicate, organizații ale societății civile, organizații/asociații ale beneficiarilor, mediu academic, etc.
- Priorități la nivel național:
 - a. *Creșterea generală a standardului de viață a populației și stimularea câștigurilor obținute din muncă prin facilitarea ocupării și promovarea politicilor inclusive*
 - b. *Facilitarea accesului cetățenilor, cu precădere a grupurilor dezavantajate la resurse, drepturi și servicii*
 - c. *Îmbunătățirea condițiilor de viață a populației de etnie romă*

SNAS (Legea 47/2006)

- Ansamblul de instituții și măsuri prin care statul, colectivitatea și societatea civilă intervin pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea efectelor temporare sau permanente ale unor situații care pot genera marginalizarea sau excluziunea socială a persoanei, familiei, grupurilor, comunităților (art. 2)
- Reglementează coordonarea și organizarea unitară a sistemului de servicii sociale și prestații sociale (art. 3.2)
- Procesul de incluziune socială reprezintă setul de măsuri și acțiuni multidimensionale din domeniile protecției sociale, ocupării forței de muncă, locuirii, educației, sănătății, informării și comunicării, mobilității, securității, justiției și culturii, destinate combaterii excluziunii sociale (art. 5)

Asistența socială

- Componentă a sistemului de protecție socială
- Servicii sociale și prestații sociale acordate în vederea dezvoltării capacităților individuale sau colective pentru:
 - *asigurarea nevoilor sociale*
 - *creșterea calității vieții*
 - *promovarea principiilor de coeziune și incluziune socială*

Legea nr. 116/2002 privind prevenirea și combaterea marginalizării sociale

- ***Marginalizarea socială*** – poziția socială periferică, de izolare a indivizilor sau grupurilor cu acces limitat la resursele economice, politice, educaționale și de comunicare ale colectivității

- ***Obiectivul declarat*** – garantarea accesului efectiv la drepturi elementare și fundamentale, cum sunt:
 - dreptul la un loc de muncă,
 - la o locuință,
 - la asistență medicală,
 - la educație,
 - precum și instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a marginalizării sociale

Strategia Națională pentru Incluziune Socială

- Formulată mai întâi în 2002, în acord cu recomandările UE privind protecția socială și programul European de colaborare în domeniu: Metoda Deschisă de Coordonare în Domeniul Politicilor Sociale (OMC);
- Strategia națională de combatere a sărăciei și promovare a incluziunii sociale este revizuită bianual; ultimul raport: Raportul Național Strategic privind Protecția Socială și Incluziunea Socială 2008-2010 (www.mmuncii.ro)

Prioritățile stabilite în Planul pentru 2006-2008:

- creșterea generală a standardului de viață al populației și stimularea câștigurilor obținute din muncă prin facilitarea ocupării și promovarea politicilor incluzive.
- facilitarea accesului cetățenilor, și în special al grupurilor dezavantajate la resurse, drepturi și servicii
- îmbunătățirea condițiilor de viață a populației Roma

Prioritățile pentru 2008-2010:

- Creșterea gradului de ocupare a persoanelor defavorizate
- Promovarea politicilor familiale integrate prin promovarea unui pachet de măsuri eficiente de prestații și servicii sociale
- Continuarea eforturilor pentru îmbunătățirea condițiilor de viață ale cetățenilor de etnie Romă

Surse folosite in analiza de fata:

- **Legea Nr. 116 din 15 martie 2002 privind prevenirea si combaterea marginalizarii sociale**
- ***Raport referitor la modul de aplicare, în anul 2008, a prevederilor Legii 116/2002 privind prevenirea și combaterea marginalizării sociale, Ministerul Muncii, 2009.***
- ***Riscuri și inechități sociale în România, Comisia Prezidentiala pentru Analiza Riscurilor Sociale si Demografice, 2009, (CPARSD)***
- ***Joint report on Social Inclusion: Romania, 2009.***
- **Raportul National Strategic privind Protectia Sociala si Incluziunea Sociala (2008-2010), Guvernul Romaniei, 2008.**

1. Piata fortei de munca.

- Accesul la muncă decentă pentru toți cetățenii constituie o prioritate a politicilor privind piața muncii din întreaga Uniune Europeană, pentru că reprezintă mecanismul de bază de incluziune socială.
- În 2007: Plan Național de Ocupare a Persoanelor Marginalizate Social (ANOFM), având ca obiectiv principal „incluziunea socială a tinerilor supuși riscului de marginalizare socială prin asigurarea acompaniamentului social personalizat”.

1. Piata fortei de munca.

Obiectiv: „reducerea șomajului în rândul tinerilor cu vârste până în 35 ani”

Grupuri tinta:

- tinerii proveniți din centrele de plasament și centrele de primire a copilului,
- tinerii singuri cu copii,
- tinerii familiști care au executat pedepse privative de libertate,
- tinerii familiști (cu sau fără copii în întreținere)
- alte categorii de tineri în dificultate”.

1. Piata fortei de munca.

Rezultate 2008:

1229 de contracte individuale de munca, din care:

- **157** tineri proveniți din centrele de plasament și centrele de primire a copilului din cadrul serviciilor publice specializate și al organismelor private autorizate în domeniul protecției copilului (12,8 %);
- **66** tineri singuri cu copii în întreținere (5,4%);
- **182** tineri familiști cu copii în întreținere (14,8 %);
- **185** tineri familiști fără copii în întreținere (15,1 %);
- **1** tânăr familist care a executat pedeapsă privativă de libertate (0,1 %);
- **638** persoane aparținând **altor** categorii de tineri aflați în dificultate (51,9%).

1. Piata fortei de munca.

- Factorii cei mai importanti sunt “uitati” de Plan (sau trecuti la categoria “altele”): nivelul de instruire, localizarea în mediul rural, genul și etnia
- Eliminarea criteriului „stare civilă”
- Includerii printre grupurile țintă a altor categorii:
 - tinerii care au absolvit cel mult școala profesională, complementară sau de ucenici
 - femeile tinere din mediul rural
 - tinerii romi.
- Saracii care muncesc - persoanele cu pregătire vocațională dețin poziții vulnerabile pe piața muncii din România

2. Locuire

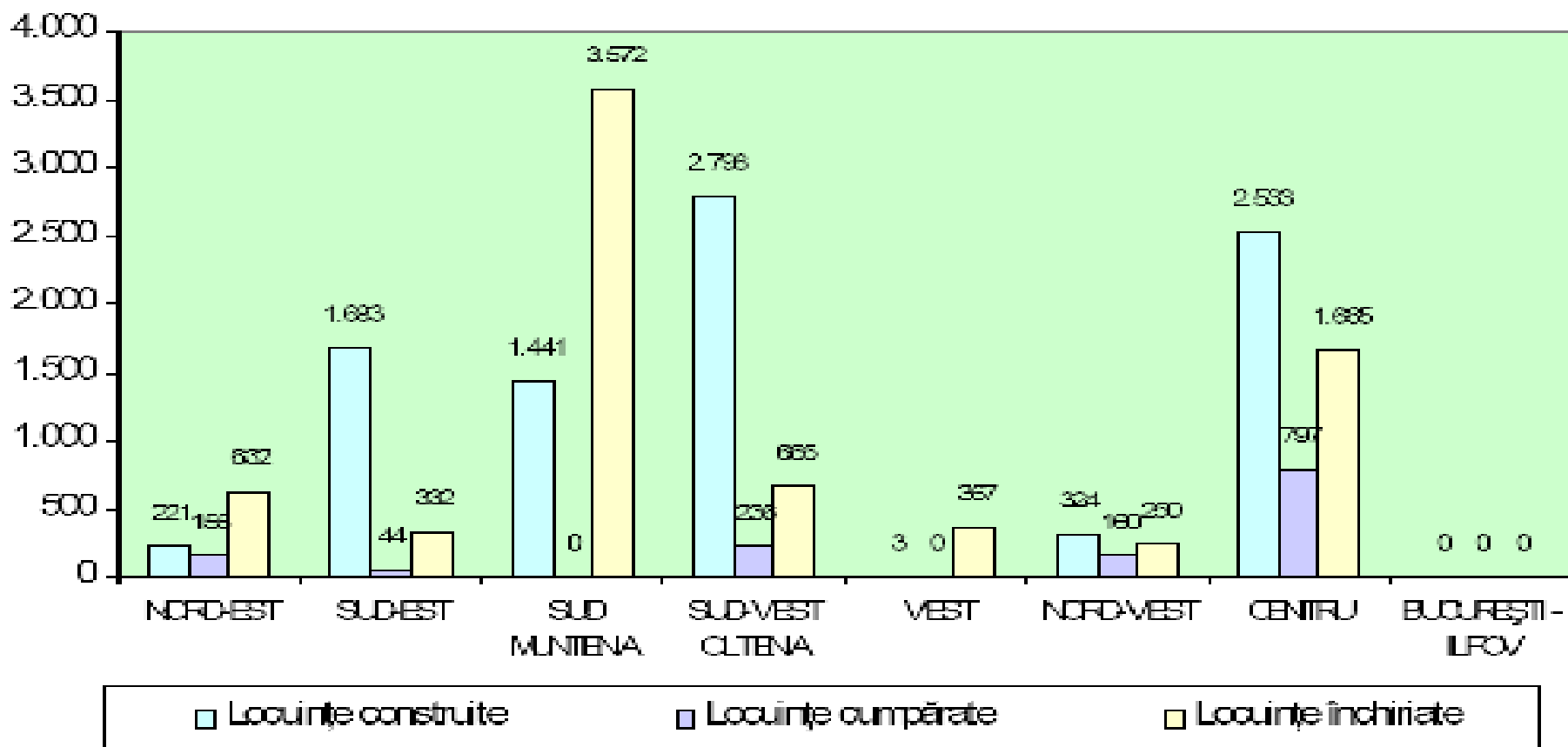
- Alături de accesul la hrană și sănătate considerăm că nevoia de adăpost (deci și accesul la o locuire adecvată) reprezintă o componentă fundamentală pentru integrarea și incluziunea socială.
- Grupurile cu risc ridicat privind locuința și locuirea sunt: tinerii, romii, populația din mediul rural.
- **Locuintele sociale.** La ora actuală există ~200000 de locuinte sociale (2% din total). (sursa: CPARSD)

2. Locuire

Nr. crt.	MĂSURI	Număr persoane și familii marginalizate	Număr persoane și familii beneficiare	SUME	
				LEI	
				Necesare	Cheltuite
1.	Acces la locuință	23.396	5.993	215.994.287	7.299.009
2.	Acces la servicii publice de strictă necesitate	77.374	53.003	87.691.103	34.298.112
3.	Alte măsuri	95.820	68.690	37.384.430	72.317.967
Total		196.590	127.686	341.069.820	113.915.088

Sursa: Raport privind aplicarea prevederilor L 116/2002, 2008, Ministerul Muncii

2. Locuire

Sursa: Raport privind aplicarea prevederilor L 116/2002, 2008, Ministerul Muncii

3. Sanatate

- Accesibilitatea și echitatea accesului la îngrijirea sănătății figurează și ca obiective ale politicii de incluziune socială promovate prin Metoda Deschisă de Coordonare (OMC).
- Sistemul asigurărilor de sănătate din România are cea mai restrictivă condiție de eligibilitate (5 ani) pentru cei afiliați înainte de 2007. Comparativ cu majoritatea țărilor europene, ponderea persoanelor neasigurate este ridicată (3-4%). Beneficiarii VMG care pierd temporar dreptul la prestație, șomerii de lungă durată (neindemnizați), lucrătorii pe cont propriu și agricultorii cu venituri mici sunt categoriile cele mai expuse riscului de excludere. (sursa: CPARSD)

3. Sanatate

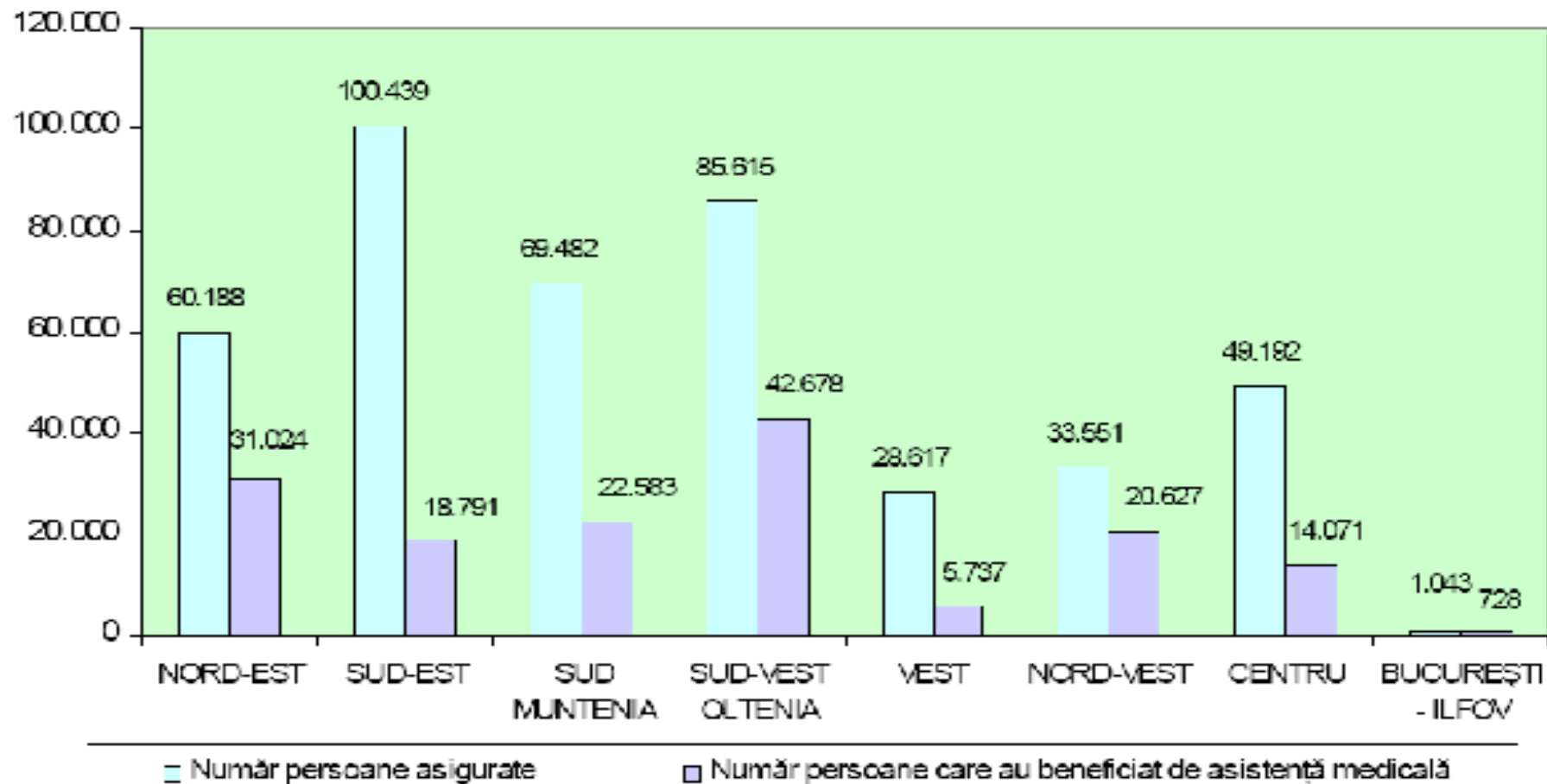
- Accesibilitatea și echitatea accesului la îngrijirea sănătății figurează și ca obiective ale politicii de incluziune socială promovate prin Metoda Deschisă de Coordonare (OMC).
- Sistemul asigurărilor de sănătate din România are cea mai restrictivă condiție de eligibilitate (5 ani) pentru cei afiliați înainte de 2007.
- Comparativ cu majoritatea țărilor europene, ponderea persoanelor neasigurate este ridicată (3-4%): beneficiarii VMG care pierd temporar dreptul la prestație, șomerii de lungă durată (neindemnizați), lucrătorii pe cont propriu și agricultorii cu venituri mici sunt categoriile cele mai expuse riscului de excludere.

3. Sanatate

Calitatea de asigurat în sistemul public de sănătate în regiunea de Nord-Vest în cazul populației de vârstă activă (sursa: CPARSD)

	Regiunea de Nord-Vest	Români	Maghiari	Romi
Da	81.6	82.4	83.6	57.6
Nu	16.2	15.0	16.1	38.4
Nu știu/ Nu răspund	2.2	2.6	0.4	4.0

3. Sanatate

Sursa: Raport privind aplicarea prevederilor L 116/2002, 2008, Ministerul Muncii

3. Sanatate

Excluziunea persoanelor cu HIV/ SIDA

Accesarea serviciilor sociale de către persoanele cu HIV/SIDA	% din total persoane înregistrate la serviciile medicale	
Persoane cu HIV/SIDA în evidența activă a serviciilor medicale la 31 decembrie 2008	9372	
Persoane cu HIV/SIDA încadrate într-un grad de handicap la 31 decembrie 2008	4054	43%
Persoane cu HIV/SIDA care primesc indemnizație lunară de hrană la 31 decembrie 2008	6310	67%

3. Sanatate

Solutii:

- Programul national de mediatorii sanitari (pt. romi) (2002)
- Dezvoltarea asistenței medicale comunitare, integrarea acestor servicii la nivel comunitar

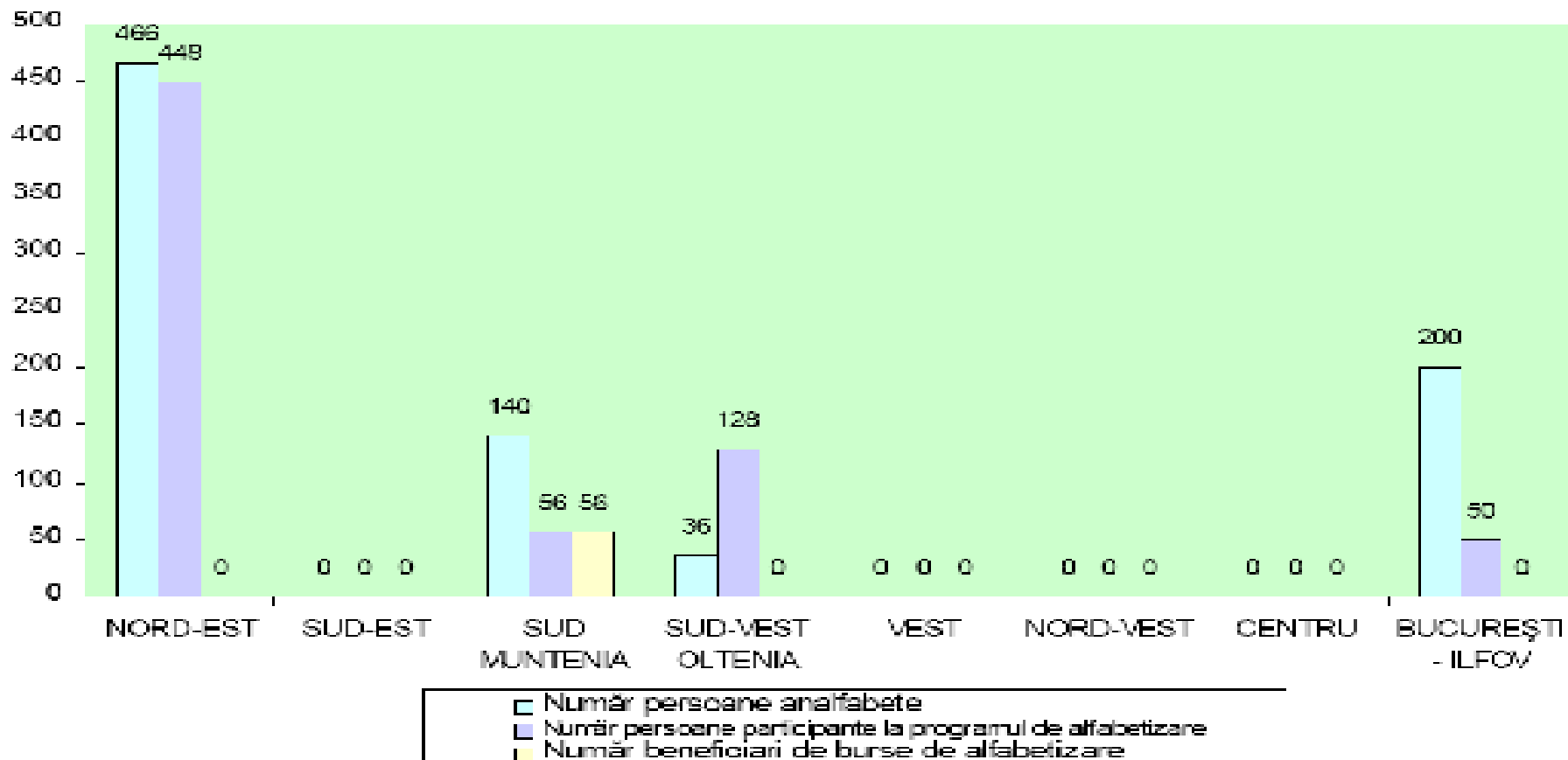
4. Educatie

Accesul la educatie si formare continua

- invatamantul prescolar (86,4%)
- invatamantul primar si gimnazial. Rata abandonului prematur este aprox. 19%
- invatamantul superior: desi elevii ce se nasc in rural sunt ~50%, doar 10% dintre studenti sunt din rural
- formarea continua: 10% dintre romani (25-64 ani), fata de 42% media europeana. (sursa: CPARSD)

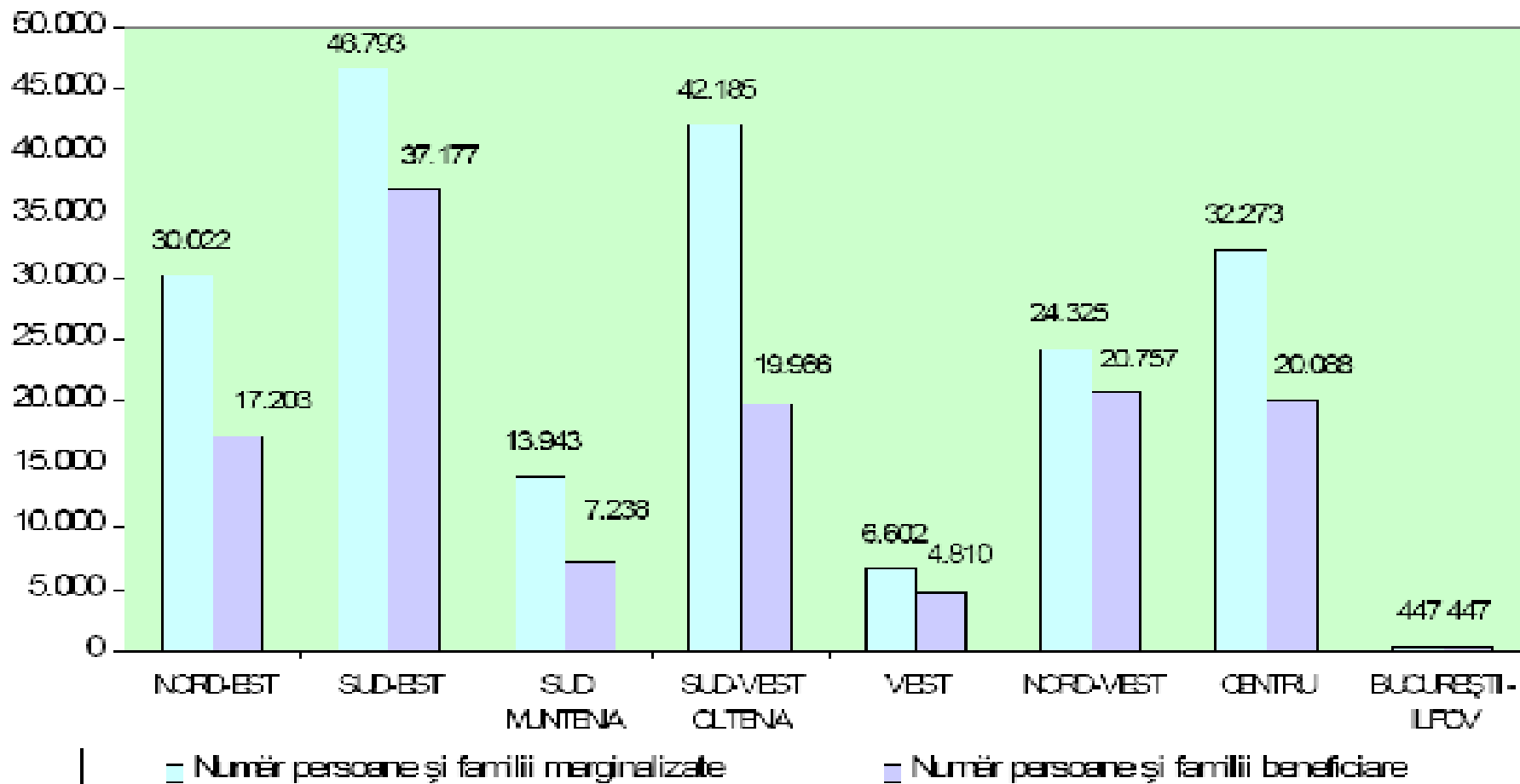
4. Educatie

- alfabetizarea persoanelor cu risc de excluziune socială (L 116/2002)

Sursa: Raport privind aplicarea prevederilor L 116/2002, 2008, Ministerul Muncii

Situatia totala privind realizarea masurilor de prevenire si combatere a marginalizarii sociale

Sursa: Raport privind aplicarea prevederilor L 116/2002, 2008, Ministerul Muncii

Analiza JRSI 2009 a Planului national 2006-2008

- **Obiectivul 1. Progrese în materie de ocupare a fortei de muncă** “Cresterea numărului de persoane ocupate în rândul grupurilor vulnerabile reprezintă un aspect pozitiv, însă ocuparea fortei de muncă nu rezolvă toate aspectele sociale ale incluziunii, fiind necesară abordarea integrată”.
- **Obiectivul 2 Progrese în materie de acces la drepturi si servicii:** “Datele statistice ale strategiei indică o scădere a numărului de solicitanți pentru diferite tipuri de prestări sociale. Nu este însă clar dacă numărul a scăzut datorită eficacității politicii sau din alte motive”.

Analiza JRSI 2009

- **Obiectivul 3. Îmbunătățirea situației romilor:**
“informațiile din secțiunea privind progresul face foarte puțin referire la strategie. Există anumite informații referitoare la târguri pentru locuri de muncă pentru romi și caravane de ocupare a forței de muncă, însă rezultatele par a fi mai degrabă modeste.”

- “Raportul nu menționează evoluțiile referitoare la problema documentelor de identitate, sursă importantă de excluziune socială (formală) pentru această categorie”.

Grupuri sociale cu risc ridicat de excluziune socială identificate de Comisia Prezidențială Pentru Analiza Riscurilor Sociale și Demografice

- Copiii în situații de risc
- Persoanele adulte fără adăpost
- Persoanele cu handicap
- Persoanele de etnie romă în situații de risc
- Persoanele cu HIV/SIDA
- Persoanele dependente (de droguri ilegale, de alcool, tutun etc)
- Persoanele victime ale traficului
- Persoanele victime ale prostituției
- Persoanele victime ale violenței domestice
- + varstnicii singuri

Beneficii sociale: numar de beneficiari si ponderea in PIB

	Număr beneficiari	Pondere cheltuieli in PIB (%)
Pensii	4643482	6.50
Sanatate	-*	4.80**
Alocația de stat pentru copii	4207224	0.50
Somaj	635365***	0.35
Indemnizația pentru creșterea copilului	189990	0.35
Ajutor pentru încălzirea locuinței	4086672	0.31
Ajutorul social	240236	0.10
Alocația familială complementară	576844	0.07
Alocația de susținere pentru familia monoparentală	221140	0.04
Ajutor financiar pentru sprijinirea familiilor nou constituite	133 942	0.02
Alocația de încredințare pentru plasament familial	48.081	0.01
Alocația pentru copiii nou-născuți	187.457	0.01
Stimulentul pentru creșterea copilului	16.608	0.01
Trusoul pentru nou născuți	142360	0.01

Sursa: MMFPS

PIBul în anul 2007 a fost de 412761.5 milioane lei.

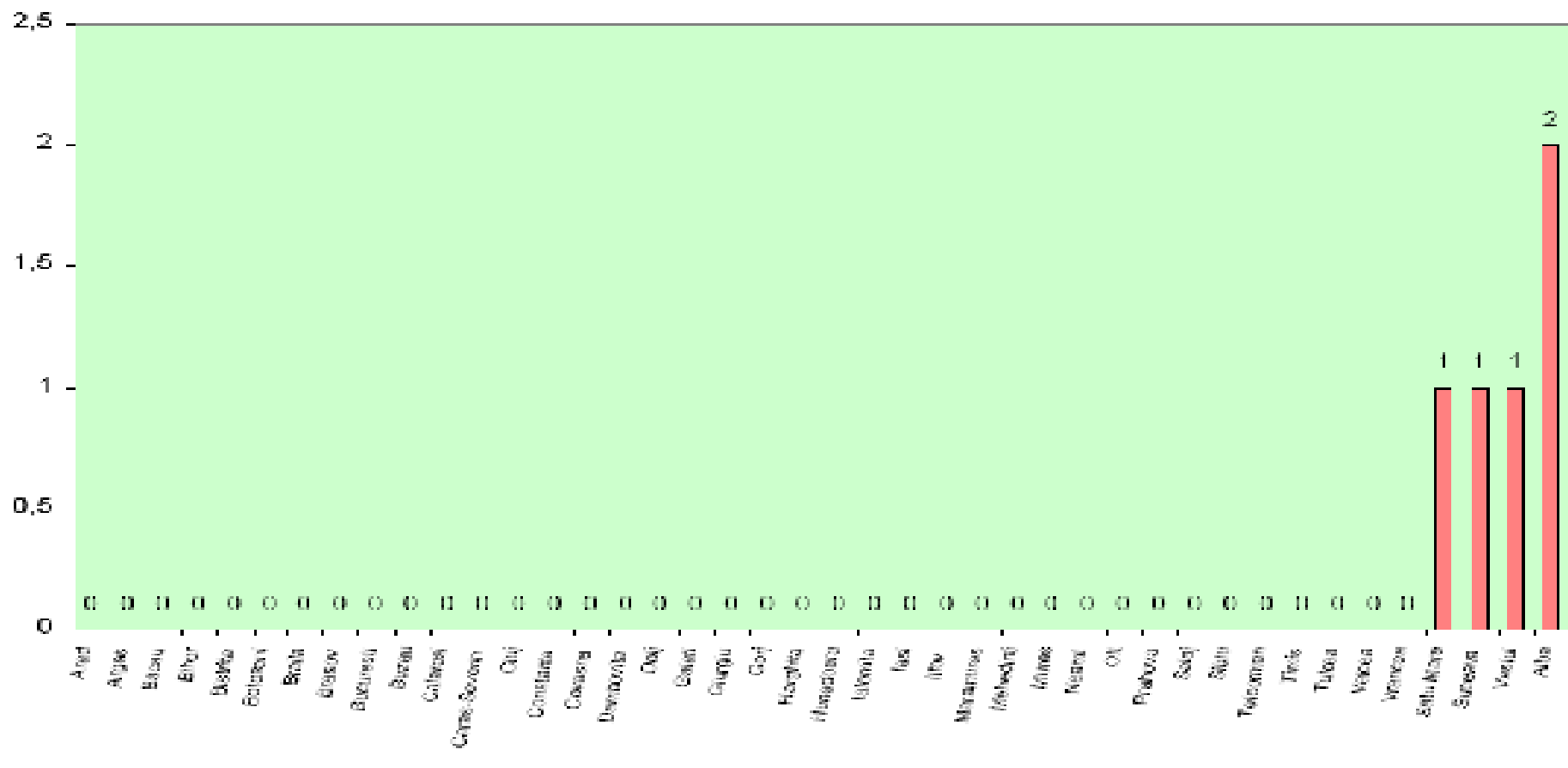
*valoare indisponibilă

**Sursa: Eurostat, valoare valabilă în anul 2006

*** Număr calculat prin însumarea numărului mediu de șomeri indemnizați cu numărul beneficiarilor de măsuri active

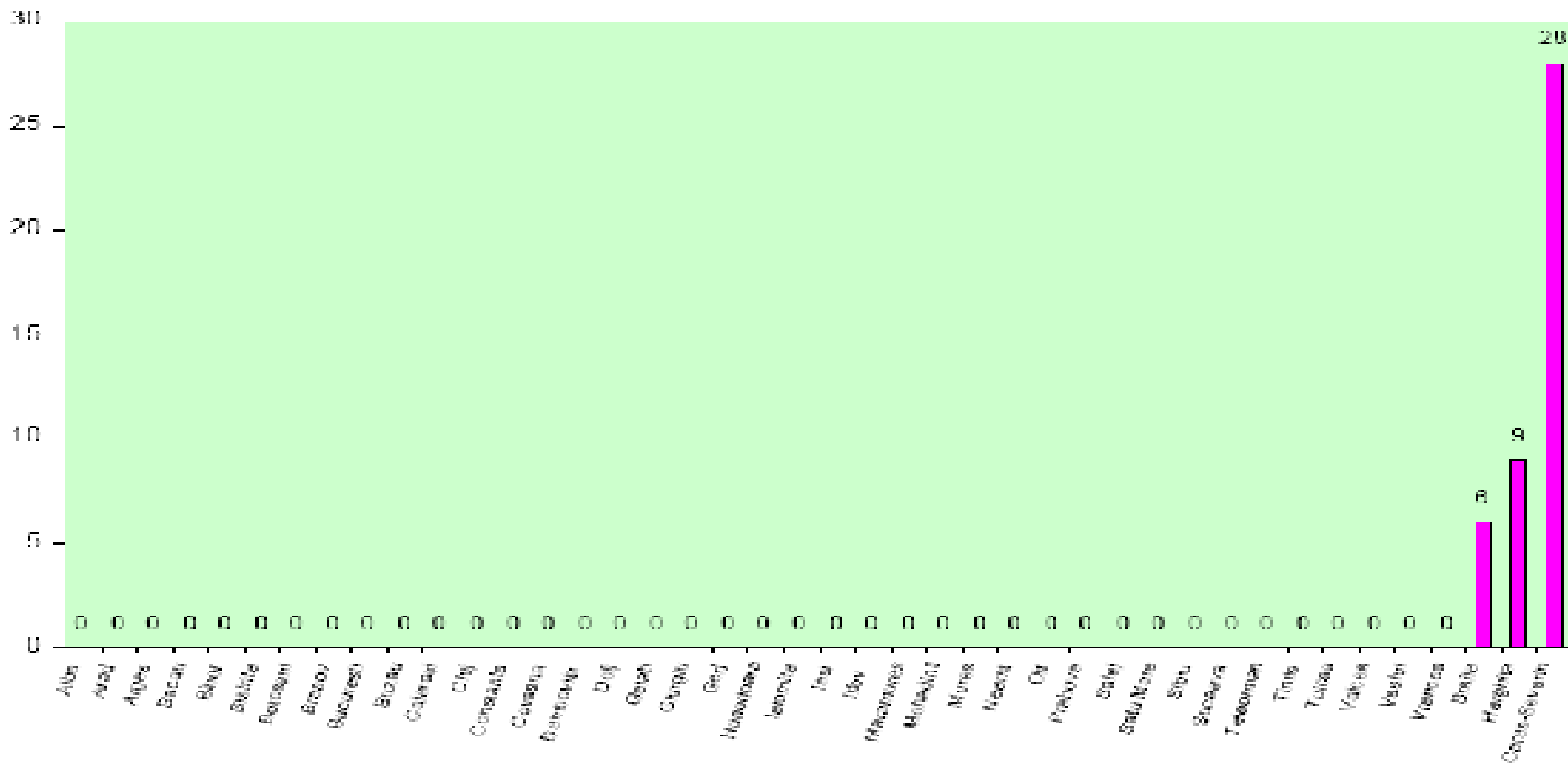
(sursa: CPARSD)

Număr persoane cărora le-a încetat contractul individual de muncă pe durată determinată și au fost încadrați pe durată nedeterminată

Sursa: Raport privind aplicarea prevederilor L 116/2002, 2008, Ministerul Muncii

Număr persoane cu contract individual de muncă pe durată nedeterminată

Sursa: Raport privind aplicarea prevederilor L 116/2002, 2008, Ministerul Muncii

Programe masterale la
Facultatea de Sociologie si Asitenta
Sociala, catedra de Asistenta Sociala.

Asistență socială și economie socială

- Managementul diferitelor structuri publice/private
- Coordonatori/evaluatori de servicii sociale și programe de dezvoltare economico-socială
- Consultanți proiecte europene
- Cunoștințe despre economia socială și servicii de asistență socială
- Dezvoltarea capacității de analiză a problemelor și politicilor sociale
- Cunoștințe de management financiar, contabilitate, analiza costurilor
- Pregătire în implementarea și evaluarea programelor și serviciilor sociale

Politici și servicii sociale

- Consultanți de specialitate și funcționari publici în instituții naționale și regionale
- Coordonatori și evaluatori de programe sociale și de dezvoltare comunitară
- Consultanți și funcționari în cadrul instituțiilor europene
- Cercetători și analiști sociali
- Cunoștințe despre problemele sociale actuale și sistemele de protecție socială
- Dezvoltarea capacității de analiză a problemelor și politicilor sociale
- Pregătire în implementarea și evaluarea programelor și serviciilor sociale

Alte programe masterale:

- Asistență socială clinică bazată pe evidențe
- Gerontologie socială
- Asistența socială în spațiul justiției.
Probațiune și mediere

Va multumim pentru atentie!